

Sygn. akt VIII U 1339/21

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 13 lipca 2022 r.

Sąd Okręgowy w Gliwicach VIII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący	sędzia Anna Capik-Pater
Protokolant	Agata Kędzierawska

po rozpoznaniu w dniu 13 lipca 2022 r. w Gliwicach

sprawy G. W.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S.

o wydanie zaświadczenia w przedmiocie składek

na skutek odwołania G. W.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S.

z dnia 26 sierpnia 2021r. **nr** (...) - (...)

1. oddała odwołanie;
2. wniosek o ustalenie wysokości zadłużenia przekazuje Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. w celu rozpoznania;
3. koszty zastępstwa procesowego wzajemnie znosi.

(-) sędzia Anna Capik-Pater

Sygn. akt VIII U 1339/21

UZASADNIENIE

Decyzją z 26 sierpnia 2021r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S., odmówił G. W. prowadzącemu (...), wydania zaświadczenia o niezaleganiu z opłacaniem składek. W uzasadnieniu decyzji organ rentowy wskazał, że na koncie płatnika widnieją zaległości odpowiednio:

- na ubezpieczenia społeczne za miesiące od maja 2001r. do grudnia 2009r. w kwocie 39.193,84 zł oraz koszty egzekucyjne w kwocie 1.887,90 zł,
- na ubezpieczenia zdrowotne za miesiące od maja 2001r. do grudnia 2009r. w kwocie 24.143,56 zł oraz koszty egzekucyjne w kwocie 1.292,90 zł,

- na Fundusz Pracy, za miesiące od maja 2001r. do grudnia 2009r. w kwocie 2.379,49 zł koszty egzekucyjne w kwocie 152,80 zł.

Dalej organ rentowy podkreślił, że wydanie zaświadczenia zgodnego z wnioskiem ubezpieczonego, będzie możliwe dopiero po uregulowaniu powyższego zadłużenia.

Od powyższej decyzji odwołanie wniósł G. W.. W uzasadnieniu podniósł zarzut przedawnienia ww. zaległości składkowych, w terminie 5 lat od daty, kiedy składki za poszczególne miesiące stały się wymagalne. W konsekwencji zaś, w związku z upływem 5 lat od wymagalności ostatniej składki zaległej za grudzień 2009r., nie posiada on zadłużenia wobec organu rentowego i ostatecznie ZUS winien wydać przedmiotowe zaświadczenie o niezaleganiu z opłacaniem składek.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie, podtrzymując swe dotychczasowe stanowisko. Nadto ZUS powołał się na kolejne okresy zawieszenia terminu przedawnienia, w związku z toczącymi się postępowaniami egzekucyjnymi i tzw. postępowaniem abolicyjnym.

Sąd ustalił co następuje:

G. W. prowadził działalność gospodarczą i od 1 stycznia 1999r. do 31 grudnia 2009r., podlegał z tego tytułu obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym. Nadto w spornym okresie nie realizował obowiązku opłacania należnych składek na ubezpieczenia społeczne i zdrowotne oraz Fundusz Pracy.

Decyzją z (...), organ rentowy w oparciu o przepisy tzw. ustawy abolicyjnej z 9 listopada 2012r., określił warunki umorzenia należności składkowych, tj. określił, że umorzeniu będą podlegały należności z tytułu składek na ubezpieczenia społeczne i zdrowotne oraz Fundusz Pracy, za okres od czerwca 2001 do lutego 2009r. w kwotach szczegółowo określonych w tej decyzji. Warunkiem umorzenia tych należności była spłata przez odwołującego zaległości z tytułu składek nieobjętych postępowaniem abolicyjnym, za okres od 1 stycznia 1999r. Równocześnie kolejną decyzją z tej samej daty, ZUS umorzył postępowanie administracyjne w zakresie umorzenia należności z tytułu składek na ubezpieczenia społeczne i zdrowotne oraz Fundusz Pracy, za okres od grudnia 1999r. do maja 2001r., ze względu na nieobjęcie tych zaległości przepisami ustawy z 9 listopada 2012r. o umorzeniu należności powstałych z tytułu nieopłaconych składek przez osoby prowadzące pozarolniczą działalność (Dz. U. z 212r., poz. 1551).

Następnie decyzją z 30 maja 2017r., ZUS na podstawie przepisów powyższej ustawy, odmówił umorzenia należności z tytułu składek, wobec niespełnienia przez odwołującego warunków określonych decyzją z (...) Od decyzji tej ubezpieczony nie składał odwołania.

W dniu 30 listopada 2020r. odwołujący wystąpił do organu rentowego z wnioskiem o udzielenie informacji, czy aktualnie posiada on zadłużenie wobec organu rentowego i ewentualnie w jakich kwotach.

Organ rentowy, pismem z 29 grudnia 2020r., poinformował ubezpieczonego o kwotach należnych składek i okresach za które one przypadają.

W dniu 18 stycznia 2021r., G. W. wystąpił z wnioskiem o umorzenie wobec niego zaległych należności składkowych. W uzasadnieniu powołał się na przedawnienie tych należności.

W odpowiedzi, efekcie, pismem z 11 lutego 2021r., ZUS poinformował ubezpieczonego o braku możliwości umorzenia należności składkowych. W uzasadnieniu organ rentowy powołał się na przerwanie biegu terminu przedawnienia, ze względu na podejmowane przez niego czynności egzekucyjne.

W dniu 19 sierpnia 2021r., G. W. wystąpił z wnioskiem o wydanie zaświadczenia o niezaleganiu przez niego z należnościami składkowymi.

W efekcie, ZUS wydał 26 sierpnia 2021r. zaskarżoną decyzję odmowną.

Odwołujący w odwołaniu i w toku procesu konsekwentnie powoływał się na przedawnienie jego zaległości składkowych w związku z upływem terminu ich przedawnienia.

Z kolei organ rentowy powoływał się na prowadzone postępowania egzekucyjne zmierzające do wyegzekwowania spornych należności składkowych, na dowód czego przedstawił swoje akta zawierające związaną z tą dokumentację, w tym tytuły wykonawcze i dokumentację związaną z egzekucją tych należności. Nadto ZUS powołał się na przebieg postępowania abolicyjnego i również w tym zakresie przedstawił stosowne dokumenty.

Powyzsze okoliczności Sąd ustalił na podstawie akt organu rentowego. Zebrane dowody Sąd uznał za wystarczające i mogące być podstawą ustaleń faktycznych oraz rozstrzygnięcia w niniejszej sprawie.

Sąd zważył, co następuje:

Odwołanie ubezpieczonego nie zasługuje na uwzględnienie.

Postępowanie przed Sądem w sprawie z zakresu ubezpieczeń społecznych jest postępowaniem kontrolnym mającym na celu sprawdzenie prawidłowości decyzji organu rentowego. Zakres rozpoznania sprawy jest wyznaczony zakresem przedmiotowym i podmiotowym zaskarżonej decyzji.

Przedmiotem sporu w niniejszej sprawie jest, czy organ rentowy prawidłowo odmówił odwołującemu G. W. wydania zaświadczenia od żądanej przez niego treści, według wiedzy posiadanej przez organ rentowy, w oparciu o zgromadzone w tym organie dokumenty.

Zgodnie z art. 217 § 1 k.p.a., organ administracji publicznej wydaje zaświadczenie na żądanie osoby ubiegającej się o zaświadczenie.

Natomiast po myśli art. 218 § 1 k.p.a. w przypadkach, gdy osoba ubiega się o zaświadczenie ze względu na swój interes prawny w urzędowym potwierdzeniu określonych faktów, organ administracji publicznej obowiązany jest wydać zaświadczenie, gdy chodzi o potwierdzenie faktów albo stanu prawnego, wynikających z prowadzonej przez ten organ ewidencji, rejestrów bądź z innych danych znajdujących się w jego posiadaniu.

Zgodnie zaś z art. 219 k.p.a. odmowa wydania zaświadczenia bądź zaświadczenia o treści żądanej przez osobę ubiegającą się o nie następuje w drodze postanowienia, na które służy zażalenie.

Z kolei art. 83b ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998r. o systemie ubezpieczeń społecznych (tekst jednolity Dz.U. z 2020r., poz. 266 ze zm.) stanowi, że jeżeli przepisy Kodeksu postępowania administracyjnego przewidują wydanie postanowienia kończącego postępowanie w sprawie, Zakład w tych przypadkach wydaje decyzję.

W wyroku z 8 października 2009r., sygn. akt II UK 52/09 (LEX nr 559957) Sąd Najwyższy wskazał, że od decyzji organu rentowego odmawiającej wydania zaświadczenia o niezaleganiu w opłacaniu składek na ubezpieczenia społeczne przysługuje odwołanie do sądu ubezpieczeń społecznych, gdyż jest to sprawa z zakresu ubezpieczeń społecznych. Zakres rozstrzygnięcia w takiej sprawie (czyli ustaleń i oceny prawnej) obejmuje jedynie to, czy na chwilę decyzji o odmowie wydania żądanego zaświadczenia wnioskodawca miał zaległości składkowe. Dalej wskazał Sąd Najwyższy, iż tam gdzie jest spór co do prawa, tam nie powinno być w tym zakresie wydane zaświadczenie, gdyż ma ono jedynie potwierdzać stan rzeczy na podstawie posiadanych przez organ rentowy danych (art. 218 § 1 w związku z art. 217 § 2 pkt 2 k.p.a.). Zaświadczenie o niezaleganiu w opłacaniu składek nie jest decyzją, natomiast odmowa wydania takiego zaświadczenia przez pozwanego nie może być postanowieniem lecz tylko decyzją (art. 83b ust. 1 u.s.u.s. w związku z art. 219 k.p.a.). Zaświadczenie jest więc przejawem wiedzy, nie zaś woli organu rentowego.

Przedmiotem sporu nie mogła być zatem kwestia ustalenia, czy ubezpieczony zalegał z opłatą składek na ubezpieczenia społeczne, ubezpieczenie zdrowotne oraz Fundusz Pracy i w jakiej wysokości.

Płatnik składek G. W. zakwestionował fakt samego zadłużenia na dzień wydania zaskarżonej decyzji, podnosząc, że w jego ocenie jego zaległości składkowe uległy przedawnieniu. Z kolei organ rentowy podważał zarzut przedawnienia powołując się na postępowanie, w tym egzekucyjne, zmierzające do wyegzekwowania zaległości składkowych odwołującego, co w ocenie organu rentowego, doprowadziło do przzerwania terminu biegu przedawnienia należności składkowych.

W ocenie Sądu treść art. 218 § 1 k.p.a. nie pozwala na ocenę, czy i kiedy ewentualnie zaległości składkowe uległy przedawnieniu. Nie można bowiem zapomnieć, że prawna formuła instytucji zaświadczenia oparta jest na rozwiązaniu, zgodnie z którym stanowi ono potwierdzenie (pochodną) istniejących faktów lub stanu prawnego. Tym samym zaświadczenie nie rozstrzyga żadnej kwestii (sprawy) co do jej istoty. Nie tworzy, nie uchyla i nie zmienia istniejących stosunków prawnych. Postępowanie o wydanie zaświadczenia nie stanowi rozstrzygnięcia sprawy, nie poprzedza go żadne postępowanie, co najwyżej postępowanie wyjaśniające co do faktów wynikających z dokumentacji. W konsekwencji gdy problematyka, której dotyczy żądanie strony jest sporna, to wydanie zaświadczenia zgodnie z żądaniem nie jest możliwe. Tam gdzie jest spór co do prawa, tam nie powinno być w tym zakresie wydane zaświadczenie, gdyż ma ono jedynie potwierdzać stan rzeczy na podstawie posiadanych przez organ rentowy danych (art. 218 § 1 w związku z art. 217 § 2 pkt 2 k.p.a.).

Reasumując, ubezpieczony nie podważył w toku postępowania prawidłowości wydanej decyzji.

Mając na względzie powyższe rozważania Sąd, na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c., w punkcie pierwszym sentencji odwołanie oddalił.

Przeprowadzone w niniejszej sprawie postępowanie wykazało, że intencją płatnika G. W., było w istocie ustalenie, że nie zalega on z opłacaniem składek na ubezpieczenia społeczne, zdrowotne oraz Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych, w związku z upływem terminu przedawnienia.

W przedmiotowej sprawie Sąd uznał zatem, że odwołanie ubezpieczonego, zawierało w istocie również wniosek o ustalenie zaległości składkowej odwołującego.

Stosownie do treści art. 477¹⁰ § 2 k.p.c. jeżeli ubezpieczony zgłosił nowe żądanie, dotychczas nie rozpoznane przez organ rentowy, sąd przyjmuje to żądanie do protokołu i przekazuje go do rozpoznania organowi rentowemu.

Sąd orzekający w niniejszej sprawie w pełni podziela pogląd Sądu Najwyższego wyrażony w wyroku z dnia 25 maja 1999r. (II UKN 622/98), iż nie jest możliwe merytoryczne rozpoznanie sprawy przez sąd z pominięciem organu rentowego i bez umożliwienia ustosunkowania się przez ten organ, jako powołany do podejmowania decyzji w pierwszej instancji w przedmiocie ewentualnych uprawnień wnioskodawcy. Przed sądem wnioskodawca może żądać jedynie korekty stanowiska zajętego przez organ rentowy i wykazywać swoją rację, odnosząc się do przedmiotu sporu objętego zaskarżoną decyzją, natomiast nie może żądać czegoś, o czym organ rentowy nie decydował. W rzeczywistości bowiem, zgodnie z systemem orzekania w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych, sąd nie rozstrzyga o zasadności wniosku, nie działa w zastępstwie organu rentowego i nie ustala prawa do świadczeń.

Mając na uwadze powyższe Sąd, na podstawie art. art. 477¹⁰ § 2 k.p.c. postanowił jak w punkcie drugim sentencji. W pkt 3 wyroku Sąd orzekł o kosztach zastępstwa procesowego – na podstawie art. 100 k.p.c. znosząc wzajemnie pomiędzy stronami koszty zastępstwa procesowego.

Zgodnie z powołanym przepisem art. 100 k.p.c. w razie częściowego tylko uwzględnienia żądań koszty będą wzajemnie zniesione lub stosunkowo rozdzielone. Sąd może jednak włożyć na jedną ze stron obowiązek zwrotu wszystkich

kosztów, jeżeli jej przeciwnik uległ tylko co do nieznaczącej części swego żądania albo gdy określenie należnej mu sumy zależało od wzajemnego obrachunku lub oceny sądu.

W ocenie Sądu art. 100 k.p.c. nie wymaga arytmetycznie dokładnego rozdzielenia kosztów procesu według stosunku części uwzględnionej do oddalonej, ale stawia słuszność jako zasadnicze kryterium rozłożenia kosztów. O zastosowaniu zasady wzajemnego zniesienia kosztów procesu decyduje kryterium słusznościowego rozłożenia obowiązku ponoszenia tych kosztów, nie jest natomiast bezwzględnie wymagane dokładne wyliczenie stosunku wygranej do przegranej.

W niniejszej sprawie obie strony procesu wniosły o zwrot kosztów zastępstwa procesowego. Równocześnie każda ze stron częściowo wygrała proces i częściowo też w nim uległa. Odwołujący wprawdzie nie uzyskał zmiany zaskarżonej decyzji i nie otrzymał prawa do zaświadczenia o żądanej przez siebie treści, równocześnie jednak zmierzał on faktycznie do określenia swoich zaległości składkowych i w tym zakresie Sąd jego wniosek przekazał do rozpoznania organowi rentowemu. Tym samym zaszła podstawa do zastosowania reguły określonej w art. 100 k.p.c.

(-) Sędzia Anna Capik-Pater